

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 326)

Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan ile Siyasî Parti Gruplarını Temsilen 10 Milletvekilinin, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Aynı Mahiyetteki Kanun Tasarısı ve Antalya Milletvekili Deniz Baykal ve 31 Arkadaşının ve Gümüşhane Milletvekili M. Oltan Sungurlu ve 3 Arkadaşının Benzer Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/568, 1/564, 2/407, 2/449)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkındaki Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Hasan Korkmazcan

Denizli

Mehmet Ali Şahin

İstanbul

M. Oltan Sungurlu

Gümüşhane

Turhan Güven

İçel

Mümtaz Soysal

Zonguldak

Atilla Sav

Hatay

Mustafa Kamalak

K. Maraş

Nejat Arseven

Ankara

Ahmet İyimaya

Amasya

Hikmet Sami Türk

Trabzon

M. Seyfi Oktay

Ankara

GEREKÇE

Anayasamızın siyasî partilerin uyacakları esasları düzenleyen 69, milletvekilliğinin düşmesini düzenleyen 84, Anayasa Mahkemesinin çalışma ve yargılama usulünü düzenleyen 149 uncu maddeleri 23.7.1995 tarihli ve 4121 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.

Bu değişiklikle siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenen siyasî parti genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilinin savunmasının dinleneceğine ve siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin denetimine ilişkin hükümler getirilmiştir. Ayrıca milletvekilliğinin düşmesi yeniden düzenlenmiştir.

Anayasada yapılan bu değişikliğe paralel olarak 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun ilgili maddelerinde değişiklik yapılması zorunlu hale gelmektedir.

Siyasî parti grupları temsilcilerinden oluşan özel komisyonun vardığı mutabakat sonucu hazırlanıp grup temsilcisi milletvekilleri tarafından imzalanan teklifimiz bu amaçla hazırlanmıştır.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-1137/167

6.1.1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 12.12.1996 tarihinde kararlaştırılan “Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

26 Temmuz 1995 tarih ve 22355 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 4121 sayılı Kanun ile, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının, Anayasa Mahkemesinin çalışma ve yargılama usulü ile, siyasî partilerin malî denetimlerine ilişkin hükümlerinde değişiklikler yapılmıştır.

Anayasada yapılan bu değişikliklere uygulama kabiliyeti kazandırılabilmesi için 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun ilgili maddelerinde değişiklikler yapılması amacıyla bu Tasarı hazırlanmış bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Anayasada yapılan değişikliğe paralel olarak 2949 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin 5 numaralı bendine “mal edinimleri” ifadesi eklenmiş ve 6 numaralı bentde geçen “üyeliğin düştüğüne” ibaresi “milletvekilliğinin düşmesine” “Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyesi” ibaresi “Milletvekili” şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 2. – Bu maddeyle, çerçeve 1 inci maddede yapılan değişikliğin sonucu olarak, 2949 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin denetiminin Sayıştay’dan yardım sağlanmak suretiyle yapılacağı hususu düzenlenmektedir.

Madde 3. – 2949 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde yapılan değişiklikle; siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenilen siyasî partinin genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilin savunmasının dinleneceği yolundaki Anayasanın 149 uncu maddesinin son fıkrasına eklenen cümle paralelinde düzenleme yapılmıştır.

Madde 4. – Bu maddeyle Anayasanın 84 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak

2949 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin başlığı ile birinci ve ikinci fıkraları değiştirilmiştir. Madde başlığı maddenin içeriğine uygun olarak “Dokunulmazlığın kaldırılması veya milletvekilliğinin düşmesi durumlarında iptal istemi” şeklinde değiştirilmiş ve yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya istifa, milletvekilliği ile bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etme veya meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmama nedenleri ile milletvekilliğinin düşmesine karar verilmiş olması hallerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekili veya milletvekili olmayan bakan ve diğer bir milletvekiline iptal isteminde bulunma hakkı tanınmaktadır.

Madde 6. – Yürürlük maddesidir.

Madde 7. – Yürütme maddesidir.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

ANAYASA MAHKEMESİNİN KURULUŞU VE YARGILAMA USULLERİ HAKKINDA KANUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. – 10.11.1983 tarihli ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 18 inci maddesinin 5 ve 6 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“5. Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun denetimini yapmak;

6. Milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine veya milletvekili olmayan bakanların dokunulmazlığının kaldırılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilmesi hallerinde, ilgililerin Anayasa veya içtüzük hükümlerine aykırılık iddiasına dayanan iptal istemlerini karara bağlamak.”

MADDE 2. – 2949 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin denetimi, bu Kanunda ve diğer kanunlarda gösterilen usullere göre yapılır. Anayasa Mahkemesi bu denetim görevini yerine getirirken Sayıştay’dan yardım sağlar.”

MADDE 3. – 2949 sayılı Kanununun 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 33. – Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılan siyasî partilerin temelli kapatılması veya kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır. Bu davalarda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenen siyasî partinin genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilinin savunması dinlenir.

Anayasa Mahkemesi gerekli gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek için ilgilileri ve konu hakkındaki bilgisi olanları çağırır; bu halde, 31 inci madde hükmü uygulanmaz.”

MADDE 4. – 2949 sayılı Kanununun 34 üncü maddesinin başlığı ile birlikte birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dokunulmazlığın kaldırılması veya milletvekilliğinin düşmesi durumlarında, iptal istemi;”

“Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı, ilgili milletvekili veya milletvekili olmayan bakan ile diğer bir milletvekili iptal istemi ile başvurabilir. Bu istem, Anayasa Mahkemesince onbeş gün içinde karara bağlanır.

İptal istemine konu oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı Anayasa Mahkemesine başvurma hakkı, kararın alındığı günden başlayarak yedi gün sonra düşer.”

MADDE 5. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.V.

T. Tayan

Devlet Bakanı

N. Ercan

Devlet Bakanı

I. Saygın

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı V.

I. Saygın

Devlet Bakanı

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

B. Aksoy

Devlet Bakanı V.

B. Aksoy

Devlet Bakanı V.

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

B. Şeker

Adalet Bakanı

Ş. Kazan

İçişleri Bakanı

M. Akşener

Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. M. Sağlam

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Demirci

Sanayi ve Ticaret Bakanı V.

N. Kurt

Kültür Bakanı

İ. Kahraman

Orman Bakanı

M. H. Dağlı

Devlet Bakanı

F. Adak

Devlet Bakanı

Doç. Dr. A. Gül

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı

M. Altınsoy

Devlet Bakanı

L. Esengün

Devlet Bakanı

A. C. Tunç

Devlet Bakanı V.

Ş. Kazan

Devlet Bakanı

T. R. Güneri

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Günbey

Devlet Bakanı

Dr. A. Demircan

Millî Savunma Bakanı

T. Tayan

Maliye Bakanı

Doç. Dr. A. Şener

Bay. ve İskân Bakanı

C. Ayhan

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Çelik

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. R. Kutan

Turizm Bakanı

B. Yücel

Çevre Bakanı

M. Z. Tokar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

<i>Deniz Baykal</i>	<i>Önder Sav</i>
Antalya	Ankara
<i>Nihat Matkap</i>	<i>Prof. Dr. Oya Araslı</i>
Hatay	İçel
<i>Adnan Keskin</i>	<i>Atila Sav</i>
Denizli	Hatay
<i>Eşref Erdem</i>	<i>Ali Haydar Şahin</i>
Ankara	Çorum
<i>Nezir Büyükcengiz</i>	<i>İrfan Gürpınar</i>
Konya	Kırklareli
<i>Ali Rıza Bodur</i>	<i>Mahmut Işık</i>
İzmir	Sivas
<i>Ayhan Fırat</i>	<i>A. Gürüz Ketenci</i>
Malatya	İstanbul
<i>Zeki Çakıroğlu</i>	<i>Metin Arıfağaoğlu</i>
Muğla	Artvin
<i>Altan Öymen</i>	<i>M. Seyfi Oktay</i>
İstanbul	Ankara
<i>Ercan Karakaş</i>	<i>Yusuf Öztıp</i>
İstanbul	Antalya
<i>Erol Çevikçe</i>	<i>Yılmaz Ateş</i>
Adana	Ankara
<i>Ali Topuz</i>	<i>Bekir Kumbul</i>
İstanbul	Antalya
<i>Aydın Güven Gürkan</i>	<i>Ahmet Küçük</i>
İzmir	Çanakkale
<i>Hikmet Çetin</i>	<i>Murat Karayalçın</i>
Gaziantep	Samsun
<i>Algan Hacaloğlu</i>	<i>Sabri Ergül</i>
İstanbul	İzmir
<i>Celal Topkan</i>	<i>Mustafa Kul</i>
Adıyaman	Erzincan

GENEL GEREKÇE

26 Temmuz 1995 tarih ve 22355 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4121 sayılı Kanun ile, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının, Anayasa Mahkemesinin çalışma ve yargılama usulü ile, siyasî partilerin malî denetimlerine ilişkin hükümlerinde değişiklikler yapılmıştır.

Anayasada yapılan bu değişikliklere uygulama kabiliyeti kazandırılabilmesi için 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun ilgili maddelerinde değişiklikler yapılması amacıyla bu teklif hazırlanmış bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Anayasada yapılan değişikliğe paralel olarak 2949 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin 5 numaralı bendine "mal edinimleri" ifadesi eklenmiş ve 6 numaralı bentde geçen "üyelüğün düştüğüne" ibaresi "milletvekilliğinin düşmesine" şeklinde değiştirilmiştir.

Madde 2. - Bu maddeyle, çerçeve 1 inci maddede yapılan değişikliğin sonucu olarak, 2949 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak "mal edinimleri" ibaresi fıkra metnine dahil edilmektedir.

Madde 3. - 2949 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenilen siyasî partinin genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilin savunmasının dinleneceği yolundaki Anayasanın 149 uncu maddesinin son fıkrasına eklenen cümle paralelinde düzenleme yapılmıştır. Yapılan bu değişiklikle, 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan siyasî parti başkanının parti adına dava açma ve davada husumet yetkisinin genel başkana veya ona izafeten bu yetkileri kullanmak üzere parti tüzüğüünün göstereceği parti mercilerine ait olduğu yolundaki hüküm uyarınca, siyasî partilerin kapatılması davalarında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının dinlenmesinden sonra kapatılması istenen siyasî partinin genel başkanının veya ona izafeten bu yetkiyi kullanmak üzere parti tüzüğüünün gösterdiği mercinin veya genel başkanın tayin edeceği bir vekilin savunmasının dinleneceği hükmü getirilmektedir.

Madde 4. - Bu maddeyle Anayasanın 84 üncü maddesinde yapılan değişikliğe paralel olarak 2949 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin başlığı ile birinci ve ikinci fıkraları değiştirilmiştir. Madde başlığı maddenin içeriğine uygun olarak "Dokunulmazlığın kaldırılması veya milletvekilliğinin düşmesi hallerinde iptal istemi" şeklinde değiştirilmiş ve yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya istifa, milletvekilliği ile bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etme veya meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmama nedenleri ile milletvekilliğinin düşmesine karar verilmiş olması hallerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili üye veya Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinden birine iptal isteminde bulunma hakkı tanınmaktadır.

Madde 5. - Yürürlük maddesidir.

Madde 6. - Yürütme maddesidir.

ANTALYA MİLLETVEKİLİ DENİZ BAYKAL VE 31 ARKADAŞININ TEKLİFİ

**ANAYASA MAHKEMESİNİN KURULUŞU VE YARGILAMA USULLERİ HAKKINDA
KANUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – 10.11.1983 tarih ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 18 inci maddesinin 5 numaralı bendi aşağıdaki şekilde, 6 numaralı bendinde geçen “üyeliğin düştüğüne” ibaresi” milletvekilliğinin düşmesine” şeklinde değiştirilmiştir.

5. Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunun denetimini yapmak;

MADDE 2. – 2949 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin denetimi, bu Kanunda ve özel kanunda gösterilen usullere göre yapılır.”

MADDE 3. – 2949 sayılı Kanununun 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Madde 33. – Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılan siyasî partilerin temelli kapatılmasına veya kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır. Davada, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının dinlenmesinden sonra kapatılması istenen siyasî partinin genel başkanının veya ona izafeten bu yetkiyi kullanmak üzere parti tüzüğüne gösterdiği merciin veya genel başkanın tayin edeceği bir vekilin savunması dinlenir. Anayasa Mahkemesi gerekli gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek için ilgilileri ve konu hakkında bilgisi olanları çağırır; bu halde, 31 inci madde hükmü uygulanmaz.

Anayasa Mahkemesince verilen kararlar kesindir.”

MADDE 4. – 2949 sayılı Kanununun 34 üncü maddesinin başlığı ile birlikte birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dokunulmazlığın kaldırılması veya milletvekilliğinin düşmesi hallerinde iptal istemi”

“Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya istifa, milletvekilliği ile bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar etme veya meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak bir ay içerisinde toplam beş birleşim günü katılmama nedenleri ile milletvekilliğinin düşmesine karar verilmiş olması hallerinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu kararının alındığı tarihten başlayarak yedi gün içerisinde ilgili milletvekili veya bir diğer milletvekili, kararın, Anayasaya, kanuna veya İçtüzüğe aykırılığı iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Anayasa Mahkemesi iptal istemini on beş gün içerisinde kesin karara bağlar.”

MADDE 5. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2949 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifimiz ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Saygılarımızla.

Mahmut Oltan Sungurlu

Gümüşhane

Murat Başesgioğlu

Kastamonu

M. Cumhur Ersümer

Çanakkale

Zeki Çakan

Bartın

GEREKÇE

4121 Sayılı Kanunla T.C. Anayasasında yapılan değişiklik ile Anayasa Mahkemesinin çalışma ve yargılama usulü ile siyasî partilerin malî denetimlerine ilişkin hükümlerde değişiklik yapılmıştır. Anayasada yapılan bu değişikliğe paralel olarak 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulü Hakkındaki Kanunun 18, 33 ve 34 üncü maddelerinde değişiklik öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – 2949 Sayılı Kanunun 18 inci maddesinin 6 ncı bendindeki “veya üyeliğın düştüğüne” ibaresi “veya Milletvekilliğının düşmesine” olarak değiştirilmiştir.

Madde 2. – 2949 Sayılı Kanunun 33 üncü maddesinde, Anayasanın 149 uncu maddesindeki değişikliğe paralel olarak Siyasî Partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda Yargıtay Cumhuriyet başsavcısından sonra kapatılması istenilen Siyasî Partinin bir temsilcisinin savunmasının dinleneceği öngörülmüştür.

Madde 3. – 2949 Sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin başlığındaki “ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sıfatının düşmesi” birinci fıkrasında geçen “veya Milletvekilliğının düşmesi” birinci fıkrasında geçen “veya üyeliğın düştüğüne” ibaresi “veya Milletvekilliğının düştüğüne”, ikinci fıkrasındaki bir hafta ibaresi (7 gün) olarak değiştirilmiştir.

GÜMÜŞHANE MİLLETVEKİLİ M. OLTAN SUNGURLU VE 3 ARKADAŞININ TEKLİFİ

**2949 SAYILI ANAYASA MAHKEMESİNİN KURULUŞU VE YARGILAMA USULLERİ-
HAKKINDA KANUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – 10.11.1983 tarihli ve 2949 Sayılı Anayasa Mahkemesi'nin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Hakkındaki Kanunun 18 inci maddesinin (6) numaralı bendindeki “veya üyeliğinin düştüğüne” ibaresi “veya Milletvekilliğinin düşmesine” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 2. – 10.11.1983 tarihli ve 2949 Sayılı Kanunun 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılan Siyasî Partilerin kapatılması veya temelli kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu Hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır. Bu davalarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması veya temelli kapatılması istenilen Siyasî Partinin Genel Başkanı veya tayin edeceği bir vekilinin savunması dinlenir.”

MADDE 3. – 10.11.1983 tarihli ve 2949 Sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin başlığındaki “ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeliği sıfatının düşmesi” ibaresi “veya Milletvekilliğinin düşmesi..” birinci fıkrasında geçen “..veya üyeliğinin düştüğüne..” ibaresi “..veya Milletvekilliğinin düştüğüne” ikinci fıkrasındaki “.. bir hafta” ibaresi “7 gün” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 4. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürüttür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

26.5.1997

Esas No : 2/568, 1/564, 2/407, 2/449

Karar No : 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca;

– Antalya Milletvekili Deniz Baykal ve 31 Arkadaşının; Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/407) 1.8.1996,

– Gümüşhane Milletvekili M. Oltan Sungurlu ve 3 Arkadaşının; 2949 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/449) 3.10.1996,

– Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan ile Siyasî Parti Gruplarını Temsilen 10 Milletvekilinin; Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (2/568) 22.11.1996,

– Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı (1/564) 9.1.1997,

Tarihlerinde Esas Komisyon olarak Komisyonumuza gönderilmiştir.

Komisyonumuz teklifler ve Tasarayı 15.5.1997 tarihli toplantısında görüşmüştür.

Teklifler ve Tasarının 4121 sayılı Kanunla gerçekleştirilen Anayasa değişikliğinin Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun ilgili maddelerine yansıtılmasına yönelik olması nedeniyle, Komisyonumuz teklifler ve Tasarımı Anayasaya uyum kanunlarını görüşmek üzere kurulan Partilerarası Özel Komisyonun mutabakat metni olan 2/568 esas sayılı Kanun Teklifinde birleştirerek görüşmeyi kararlaştırmıştır.

Anayasamızın, siyasî partilerin uyacakları esasları düzenleyen 69, milletvekilliğinin düşmesini düzenleyen 84, Anayasa Mahkemesinin çalışma ve yargılama usulünü düzenleyen 149 uncu maddeleri 23.7.1995 tarihli ve 4121 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.

Bu değişiklikle;

– Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunun Anayasa Mahkemesince denetleneceği ve bu denetim görevi yerine getirilirken Sayıştay'dan yardım sağlanacağı,

Siyasî partilerin kapatılmasına ilişkin davalarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenen siyasî parti genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilinin savunmasını dinleyeceği,

Yolunda hükümler getirilmiş, ayrıca milletvekilliğinin düşmesi yeniden düzenlenmiştir.

Teklif, Anayasada yapılan bu değişikliklerin 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun değişiklikle ilgili 18, 30, 33 ve 34 üncü maddelerine yansıtılmasıyla ilgilidir.

Teklifin maddeleri ve tümü bu amaç doğrultusunda Komisyonumuzca aynen ve oybirliği ile kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığına saygı ile sunulur.

Başkan
Ahmet İyimaya
Amasya
Sözcü
M. Kemal Aykurt
Denizli
Üye
Uğur Aksöz
Adana
Üye
Lütfi Doğan
Gümüşhane
Üye
Turhan Güven
İçel
Üye
Metin Perli
Kütahya
Üye
Abdülkadir Baş
Nevşehir

Başkanvekili
Mehmet Ali Şahin
İstanbul
Kâtip
Hayrettin Dilekcan
Karabük
Üye
M. Seyfi Oktay
Ankara
Üye
Atıla Sav
Hatay
Üye
Ali Oğuz
İstanbul
Üye
Metin Emiroğlu
Malatya
Üye
Metin Bostancıoğlu
Sinop

Üye
Hikmet Sami Türk
Trabzon

DENİZLİ MİLLETVEKİLİ HASAN KORKMAZCAN İLE SİYASİ PARTİ GRUPLARINI
TEMSİLEN 10 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**ANAYASA MAHKEMESİNİN KURULUŞU VE YARGILAMA USULLERİ HAKKINDA
KANUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – 10.11.1983 tarihli ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 18 inci maddesinin 5 ve 6 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5. Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuna uygunluğunun denetimini yapmak;

6. Milletvekillerinin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine veya milletvekili olmayan bakanların dokunulmazlığının kaldırılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilmesi hallerinde, ilgililerin Anayasa veya içtüzük hükümlerine aykırılık iddiasına dayanan iptal istemlerini karara bağlamak;

MADDE 2. – 2949 sayılı Kanununun 30 uncu maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Siyasî partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin denetimi, bu Kanunda ve diğer Kanunlarda gösterilen usullere göre yapılır. Anayasa Mahkemesi bu denetim görevini yerine getirirken Sayıştay'dan yardım sağlar.

MADDE 3. – 2949 sayılı Kanununun 33 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 33. – Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı tarafından açılan siyasî partilerin temelli kapatılması veya kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle dosya üzerinde incelenir ve karara bağlanır. Bu davalarda Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısından sonra kapatılması istenen siyasî partinin genel başkanlığının veya tayin edeceği bir vekilinin savunması dinlenir.

Anayasa Mahkemesi gerekli gördüğü hallerde sözlü açıklamalarını dinlemek için ilgilileri ve konu hakkında bilgisi olanları çağırır; bu halde, 31 inci madde hükmü uygulanmaz.

MADDE 4. – 2949 sayılı Kanununun 34 üncü maddesinin başlığı ile birlikte birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Dokunulmazlığın kaldırılması ve milletvekilliğinin düşmesi durumlarında iptal istemi

Yasama dokunulmazlığının kaldırılmasına veya milletvekilliğinin düşmesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı, ilgili milletvekili veya milletvekili olmayan bakan ile diğer bir milletvekili iptal istemi ile başvurabilir. Bu istem, Anayasa Mahkemesince on beş gün içinde karara bağlanır.

İptal istemine konu oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisi kararlarına karşı Anayasa Mahkemesine başvurma hakkı, kararın alındığı günden başlayarak yedi gün sonra düşer.

MADDE 5. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**ANAYASA MAHKEMESİNİN KURULUŞU VE YARGILAMA USULLERİ HAKKINDA
KANUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1. – Teklifin 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Teklifin 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Teklifin 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. – Teklifin 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. – Teklifin 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. – Teklifin 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

